

ZANE ZUSTA

tauriņa spārnu vēzieni

romāns

821.174-31

Zu 850

Ilzes Isakas vāka dizains

Vāka noformējumam izmantota fotogrāfija

no Trevillion Images/©Elena Alferova

Zane Zusta

TAURIŅA SPĀRNU VĒZIENI

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA

Projekta vadītāja *Meldra Āboliņa*

Redaktore *Jana Boikova*

Korektores *Elīna Strautiņa* un *Diāna Graudiņa*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,

Rīga, LV-1010. Red. nr. R-522.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums.

Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Zane Zusta, 2021

© Izdevums, literārā apdare, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2021

ISBN 978-9934-0-9733-1

*No savas trauslās sirds tauriņiem
vēlos izteikt pateicību īpašiem cilvēkiem, kuri
veltīja man savu dārgo laiku, kritiski vērīgo un
labvēlīgo skatījumu, lai šis darbs
tiktu slīpēts un taptu tieši tāds, kādu
šobrīd to turat savās rokās.*

*Paldies par motivāciju
sapņot vairāk,
mācīties vairāk
un augt.*

Kāda starpība, cik pulkstenis,
ja tevis nav.
Kāda starpība, ja no četri
atņem viens, bet
tas neatņemas.
Kāda starpība, ja
man negaršo olīvas, bet
tu tās dievini.
Kāda starpība, ka man salst,
bet sega ir tev.
Kāda starpība, ja es skrienu ātrāk,
bet tu pat necenties.
Kāda starpība, ja tu iedez mani
un pats arī nopūt.
Kāda starpība, ja mēs satikāties
uz ceļa, bet mums nav pa ceļam.
Tevis nav, un kāda starpība.

I DAĻA

Jasmīna sēž vilcienā. Aiz loga skrien koki bez lapām kā taustekļus izstiepuši zirnekļi, kas sastinguši laikā. Saules nav. Arī prieka ne. Vagonā nevienu citu nemana. Nepopulārs virziens, laiks un diena. Milža ritmiskā slīdēšana *td-td-td-td* atbalsojas viņas galvā. It kā tur atrastos nebeidzami dzelzs sliežu ceļi, pa kuriem tas brauc. Viņai ir nelabi. Nelabi no visa, kas palicis aiz muguras. Nelabi no tā, kas vēl, iespējams, sekos. Jasmīna aizver acis, bet prāts neļauj iegrimt paštīksminošā mierā. Tas sagrābis pie rīkles. Tur cieši piespiestu pie sienas. Kājas neatrodas pie zemes, bet tas nav pacilājoša prieka dēļ. Tas ir bezspēcības dēļ. Uz zemes ir pārāk nedroši. Pārāk īsti. Tā ir realitāte, kura drāžas pakaļ vai lido apkārt kā zilganzaļā sūdu muša. Jasmīnai šķiet, ka viņa tūlīt izvemsies. Trūkst gaisa, bet viņa nesmaks – arī to jau zina. Sāk pierast. Jasmīnai būs jādzīvo. “Par spīti visiem un visam. Pirmām kārtām par spīti sev. Un tev arī,” viņas lūpas klusējot veido vārdus kā glīti izpūstus cigarešu dūmu gredzenus,

kas izlido un izšķīst. Izlido un izšķīst kā nebijuši, ja tos apzināti neveido atkal. Nomirt būtu ātrākais un vieglākais risinājums, bet glēvulīgo zaudētāju ceļu Jasmīna stingri nolēmusi neiet. Ja nekas no piedzīvotā nav licis dabiski izlaist garu, kādēļ viņai to darīt pašai? Ne velna!

Jasmīna piecēlusies agrāk, tumšos matus augsti sasējusi lielā, nekārtīgā copē, izcepusi kalnu ar plānajām pankūkām, pagatavojusi divas kafijas – vienu ar pienu un cukuru, otru – parastu melnu –, salējusi četras apelsīnu sulas, vienai izkāšusi biežumus, sagriezusi dažas šķēles baltmaizes un rupjmaizes. Uz atsevišķa šķīvja izkārtotas Holandes siera šķēles un tomātu ripiņas. Zemeņu ievārījums. Stikla burciņa ar balto nāvi, bez kuras bērni nevar dzīvot. Krējums. Vīgu ievārījums. Miniburciņa brūkleņu džema. Un apelsīnu. Galda vidū kā bites senilā māla krūkā san lielas, dzeltenas narcises, uz galvas lepmi izriezušas kuplos kroņus. Uz katra šķīvja pa glītai salvetei kivi krāsā. Jasmīna piekārtu dakšiņas, atceras uzlikt nažus. Mazās karotītes. Atver logu, lai istabā ieplūst svaigs gaiss un sajaucas ar pankūku smaržu. Rīta kokteilis, ko gribas gan ieelpot, gan iedzert, gan iesaldēt. Ideāls brīvdienu rīts.

Jasmīna par katru cenu vēlas, lai viņas dzīve būtu perfekta. Tuvu ideālam noteikti. Izdevusies. Tas ir kā tirgus placī paņemt plaukstā lielu, sarkanu vērsa sirds tomātu, nedaudz pacelt pret saulesgaismu, izjusti pagrozīt pa labi,

pa kreisi un novērtēt kā izcilu, tādu, kuru ir vērts ielikt pirkumu grozā. Kurš dievīgi rūgtieni smaržo pēc siltumnīcas un dārznieku mīlestības, solīdams laimes mirkļus, to vēlāk notiesājot. Jasmīnas ģimenes grozs neliek vilties: labs vīrs, piemīļīgi bērni – meita Eva un dēls Gabriels. Bērni ir lieli. Evai ir desmit gadi, Gabrielam drīz būs piecpadsmit. Viņi neprasa tik daudz rūpju, cik kādreiz, un Jasmīna var vairāk laika veltīt sev. Beidzot.

Naudu Jasmīna pelna ar rokām. Pirksti un prāts ir viņas instrumenti. Precizitāte un pacietība. Astoņu gadu vecumā vecmāmiņa viņai uzdāvināja savu šujmašīnu. Todien vēl nebija nojautusi, ka tā ir zīme. Jasmīna, ģērbusies sarkanzaļi rūtainā kleitiņā un baltās zeķbiksēs, ar vienu roku pieturēdama no tolaik dabiski blondajiem matiem ārā slidošo matu stīpiņu, mazliet izbāzusi mēles galiņu un piekabinājusi pie augšlūpas (tā viņa darīja, kad ļoti centās), rūpīgi meklēja tai vietu istabā starp lellēm un puķu podiem. Taču viņa bija mantojusi kaut ko daudz vairāk nekā vienkārši skaistu priekšmetu interjerā. Izcili skaistu kā karaliene melnā samta kleitā ar zeltītām detaļām. Viņa bija mantojusi vecmāmiņas likteni. Jasmīnas darbnīca atrodas turpat mājā. Tai ir atsevišķi ierīkota ieeja. Viņas teritorija. Jasmīnas un Bruno privātmāja ir daudzstāvu namu ielenkta. Paradīze betonmonstru sirdī. Mirāža tuksnesī. Halucinācija ar zaļu mauriņu pagalmā un Jasmīnas pašrocīgi šur un tur sabakstītām tulpēm, lai būtu jautrāk. Darbnīcā smaržo pēc tikko grieztiem audumiem – dārgiem un lētiem, kokvilnas un zīda –, pēc klientu kaprižēm, smaržām, centības sviedriem, negulētām naktīm,

dažām izmisuma asarām un gandarījuma. Pēc visa, kas Jasmīnas dzīvei piešķir jēgu. Ja dzīvei vispār ir kāda jēga.

Blakus burciņai ar kniepatatām stāv pudelīte ar bažām un rūpju rievām.

Jasmīnas vīrs Bruno ir zobārsts, kurš mīl savu darbu no visas sirds. Jasmīna par to viņu apbrīno. No domas vien, ka visu dienu jādzīvojas pa citu mutēm, viņai metas šķērmi. Abi iepazīnās gandrīz pirms divdesmit gadiem kādā jauniešu ballītē. Patiesībā toreiz viņai tur nemaz nebija jābūt. Nujā, tā bieži saka pēc tam, kad noticis kaut kas, ko iepriekš neviens nebūtu varējis izplānot. Kad mazā cilvēka plānos iejaucas pats Liktenis.

Tovakar Jasmīnai ar draudzenēm vajadzēja doties citā virzienā. “Ak nē! Aizmirsu mājās maku!” izmīsiģi rakājoties pa somu, pēkšņi teica Jasmīnas labākā draudzene Gerda. To atceroties, Jasmīna saprot, ka tagad pavisam noteikti nebrauktu to gaisa gabalu pāri visai pilsētai maka dēļ. To taču varēja atrisināt citādi, bet jaunībā nekas nešķiet par grūtu. Visi smejas un grūtumu aizslauka kā sīku putekli uz palodzes. Un tas vienkārši pazūd. Dzīve ir skaista. Ja vien šo sajūtu varētu iemarinēt un visu mūžu turēt pa rokai.

Nonākot pie draudzenes mājas, meitenes pamanīja bariņu puišu – viens no tiem bija Gerdas kaimiņš –, tāpēc apstājās draudzīgi patērzēt. Zēni bija pieci, bet Jasmīnas skatiens, kā uzmetis laso auļojošam zirgam, uzreiz apstājās pie Bruno. Viņa siltā smaida, mazliet lokaino matu un skaisto zobu dēļ. Vēlāk atklājās arī labas